

ובהרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים

נושא תורני מרתק
לאור דברי האור החיים

שולחן שבת עם האור החיים

הפריץ אינו מניד עפעף, לא מתרשם.

'השינוע עצמו' מזכיר אברמ'ל, 'כרוך בעלות כספית לא מבטלת. נדרשים אישורים מיוחדים להעמסת שור גדל ממדים על קרון הרכבת, ביגוד תואם ומזון למסע הארוך, אכסניה נאותה כראוי להוד מעלת השור ועוד'.

'קח אותו, עשה ממנו בן אדם' פסק סרגיי והוסיף את משפט הקסם, **'אוי לך ואבוי לנפשך אם תיכשל במשימתך זו!'**

אברמ'ל לקח את הדברים לתשומת לבו, ותיכף ומיד ניגש ליישם.

הוא טמן בכיסו את צרור המזומנים התפוח שהעניק לו הפריץ לצורך ההוצאות, לקח את השור וגרר אותו אחר כבוד אל בית המטבחים, השוחט שחט ובדק, הרב הכשיר למהדרין, ועד מהרה ערך אברמ'ל סעודת מצוה בטוב לבב וברב עם בשיטבל המקומי.

הכסף הרב, כך מתברר, שימש אותו על הצד הטוב ביותר. באחת נפרעו כל חובותיו, המזווה שבביתו התמלא עד גדותיו ועוד נותר לו סכום לא מבוטל להעמיד כנדוניה לגדוד בנותיו הממתנות עד בוש לשידוכיהן.

'נו, מה קורה?' בירר הפריץ במתח כעבור חודש, ומשה מצדו משיב במבט מהורהר: **'האמת, לא משהו, חשבתי שהתקציב יכסה את העלויות הרבות, אך ככל הנראה יידרש עוד סכום משמעותי כדי לקדם את התהליך כמצופה'.**

על אתר שלף סרגיי את הארנק הגדוש, שלף ממנו אי אלו מרשרשים ותחב בידו של אברמ'ל, מכסה בכך שלא ביודעין גם את הבר-מצה הקרובה של בן זקוניו ואת החגים בשנה הבאה לטובה.

כך חלב אותו אברמ'ל טיפין טיפין, חודש אחר חודש, עד שהגיע הרגע בו לא יכול היה לחמוק ממבטו החוקר של הפריץ. ביום מן הימים הוא הבין כי בא הגבול לתעלול, וכי מוטב שיעשה סוף לאירוע.

'שמע נא' פנה אל הפריץ, אך המליץ לו בחום: **'קח כיסא, שב בנחותא ואף תלגום כוס מים צוננים, כי הבשורה שבפי - בשורה היא!'**

בשלב זה תיאר אברמ'ל לסרגיי את ההתקדמות המשמעותית שהיתה במהלך הטיפול, את התמורה אשר חלה בנפש השור ואת ההישגים המדהימים אליהם הגיע, הפסגות הרגשיות אליהן נסק שור המחמד במהלך מחצית השנה האחרונה.

'עד כדי כך הוא נהיה בן-אדם' התפייט אברמ'ל, **'שהוא קודם והפך ברבות הימים למושל של פטרבורג!'** כך, לא פחות.

הפריץ השמין מנחת.

'נו, מתי אוכל לפגוש אותו?' הגעגוע הציף אותו.

'בקשר לזה אני לא ממש יכול לעזור' יידע אותו אברמ'ל בעובדה הפשוטה, **'כיהודי, לא יתנו לי לפגוש אותו. אולם אתה, כפריץ, תוכל לבקש פגישה עם השר'.**

'כשתיפגש אתו' הוסיף ותיאר באוזניו בצבעים חיים תוך שהוא מבלע שמץ חיוך לעגני, **'הרי תזהה האחד את רעהו, ולמותר לציין שהפגישה הרשמית תהפוך עד מהרה**

בין החסידים ואנשי המעשה שהסתופפו בצל הקודש אצל הרה"ק ה'בית אברהם' מסלונים בברנוביץ', היה גם בחור אשר זה עתה מקרוב בא והחליט להסתפח לקהילה קדושה זו ולהימנות על המסתופפים בצילה.

אותו בחור, אשר לא חונן בבינה יתירה ואף דרגתו הרוחנית ככל הנראה לא העפילה לפסגות גבוהות במיוחד, התעטר בכתר היותו 'חסיד סלאנים' ותחת אצטלא זו עשה ככל העולה על רוחו, מה שתפס את עיניו והביא עליו את ביקורתו של הגה"ק ר' משה מידנר, מהאנשים על העדה ומענקי הרוח של חסידי סלאנים.

'מה לך נגדו?' תהו החסידים באוזני ר' משה, **'הלא הוא כבר משלנו, הוא חסיד סלאנים מן המניין ומשייך עצמו לקהל עדתנו'.**

על כך השיב ר' משה במשל שנון, אשר יש בו כדי ללמדנו מוסר נוקב.

כשעבר סרגיי פריץ העיירה בשוק הבקר וראה אותו, הוא הרגיש משהו. תחושה של חיבור וחיבה, משהו שקשה לתאר במילים. הוא הביט בעיניים העגולות, התמימות, שמע את ההמיייה הבהמית המתוקה שלו וידע כי מצא חבר לחיים.

ברגע זה חלה תפנית בחייו של השור, אשר נרכש בכסף מלא ויועד לשמש כשור-המחמד של סרגיי. פינוקים לרוב, שמות-חיבה ושעות ארוכות של בילוי משותף עם הפריץ היו מנת חלקו של השור, כרים וכסתות רכים ויקרים הוצעו עבורו ברפת רחבת הידיים ומפעם לפעם אף זכה להסב לצד הפריץ באירועים רשמיים ונוצצים.

כל זאת, עד לאותו יום מר ונמחר.

זה התחיל בפזילה קלה, המשיך עם געיה קולנית ומזוהר והתקדם עד מהרה להתפרצויות זעם תוך שימוש תכוף בקרניים, וסרגיי - עם כל הקושי להאמין בכך, הפנים סוף סוף כי השור השתגע. ירד מדעתו.

ליהודים, מסתבר, יש פתרון לכל דבר. או כך לפחות חשב הפריץ.

'מושקה' פנה בטון שאינו משתמע לשתי פנים ליהודי, ששמו המקורי היה דווקא אברמ'ל, **'השור השתגע, ואתה - תרפא אותו. לא שאל, לא הציע. קבע, וזהו'.**

אברמ'ל לא איבד עשתונות. מוח יהודי חריף עיבד במהירות האור את הנתונים, ערך חישוב זריז של רווח והפסד, או ליתר דיוק - רווח ועוד רווח, ושלף בנימה של אחד שידוע מה הוא אומר את התשובה הבאה.

'ודאי יודע אתה, כבוד הפריץ' פתח בהסבר מלומד, **'כי מחלת הנפש בקרב שוורים אינה דבר של מה בכך. כך גם הטיפול דורש משאבי זמן, כסף ומאמץ'.**

הפריץ הנהן בהבנה, מצפה להמשך דבריו.

משה מצדו ניאות להרחיב, והוא החל לפרט את המשמעות הלוגיסטית והכספית הכרוכה בטיפול, עד שיבוא היום והוא ישוב לאיתנו.

'ראשית, יש לרכוש תרופות יקרות במיוחד אשר אינן כלולות בסל התרופות. כך גם נדרש לקחת את השור לשוויץ, אל האוויר הצח שבהרי האלפים, שם ייטב לו והדבר ישפיע על המכלול הבריאותי כולו'.

לאחר מיתת נדב ואביהוא בני אהרן נאמר בתורה (ו'): **"וְאַחֲכֵם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִכְבוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף ה'",** ועל כך כותב האור החיים: **"וְדַקְדַּק לומר 'אֲשֶׁר שָׂרַף ה'", יתבאר על דרך אומנם ז"ל (שבת קה, ב) שְׂכַל הַבּוֹקֶה וּמִתְאַבֵּל עַל אָדָם כְּשֶׁר מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו'.**

אם כי על פניו נראה הדבר מעלה בעלמא, הנהגה נאותה לאדם המתחמד עם קונו ופועל לפנים משורת הדין, אולם עיון בדברי הגמרא מעלה כי מדובר בחיוב גמור לכל דבר וענין, ואדם שאינו נוהג כך אף נענש בעונש קשה ומר.

הגמרא (שם) מפרטת לפי הסדר הבא את רמת החיוב לקרוע ולהתאבל על אדם מישראל שנסתלק מן העולם, ואלו דבריה: **"חכם שמת... הכל כקרוביו, הכל קורעין עליו".** לגבי אדם שאינו תלמיד חכם אך הינו מוגדר כאדם כשר נאמר בהמשך הגמרא: **"מפני מה מתים בניו ובנותיו של אדם כשהן קטנים... מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר".** ואילו אף על אדם שאינו כשר מובא בהמשך הדברים: **"העומד על המת בשעת יציאת נשמה - חייב לקרוע, הא למה זה דומה - לספר תורה שנשרפה".**

כך נפסק למעשה בשלחן ערוך (י"ד שמ, ה - ו'), אם כי קיים נידון נרחב בפוסקים [ואכמ"ל] לענין גדר החיוב להתאבל על אדם שאינו כשר, במידה ועומד בשעת יציאת נשמתו, ועד היכן החיוב תקף.

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

נטו הדעות לכאן ולכאן, היו שצידדו בזה ואחרים בזה, אולם דבר אחד ידעו הכל - במידה ולא יוכתר מורה דרך, רועה לצאן וקברניט לספינה הקדושה, אזי יפוצו החסידים לכל עבר ויירדפו על צווארם עד שתתפרק החבילה חלילה. ברור היה כי נדרשת כאן הכרעה, ויפה שעה אחת קודם.

דא עקא, שני הצדיקים המדוברים לא היו במקום והדיון כולו התנהל מרחוק. השרף מטמושב, אשר שהה בפשיסחא באותה העת וחשש שמא אם ישתתה במקום יצית הדבר מחלוקת מיותרת, פנה ושב לביתו אשר בטמושב. החידוש הרי"ם מצדו סב על עקביו תיכף בתום ההלוויה, ובצירוף כמה מאנשי שלומו עשה את דרכו לוורשה.

ראו החסידים כי המצב דחוק, הזמן קצר וההכרעה עודנה נתונה בספק, והריצו מברק בהול לוורשה - אל החידושי הרי"ם, למען ישוב לפשיסחא ויכריע בנידון הגורלי. נענה החידושי הרי"ם לבקשתם, יצא לדרכו והועיד את פניו לפשיסחא.

על אם הדרך בואכה פשיסחא, בכפר קטן בשם סאמוט, שכנה אכסניה יהודית קטנה בה נהגו החסידים לפוש מטורח הדרך בדרכם לרובם וממנו. אף החידושי הרי"ם עצר במקום, נכנס לאכסניה ואת מי הוא פוגש אם לא את ידידו ורעו - ר' מענדל מטמושב.

ידעו שני ענקי רוח אלה כי על כתפיהם מוטלת ההכרעה הגורלית, הבינו היטב כי הכל נותנים בהם את עיניהם, והם אכן נועדו יחדיו בסוד שיח שרפי קודש - כפשוטו, והם יצאו מן האכסניה ופסעו יחדיו אל היער הסמוך, שם שהו בו במשך שעות ארוכות הרחק מכל עין סקרנית ואוזן כרויה.

רק בעלות השחר הגיחה דמותם הקדושה מן היער, הם פנו אל האכסניה והתפללו שחרית, אולם תיכף לאחר מכן נעלו עצמם בחדר והמשיכו בשיחתם הטמירה.

חלף זמן ממושך, והנה בהגיע עת דמדומי חמה וכמעט ששקעה השמש, נשמע קולו של השרף: 'סוף סוף נפלה ההנהגה בין שנינו. אני אליכם או אתם אליי?'

'אני אליכם!' נשמעה תשובתו הברורה, הנחרצת, של החידושי הרי"ם.

חלפו דקות ספורות, והנה לקראת מנחה יצא החידושי הרי"ם מן החדר ובוזריות אופיינית הכין עצמו לתפילת המנחה, תוך שהוא פונה בנימה עניינית לאחד החסידים: 'הכן עצמך לגשת לפני התיבה, תיכף יוצא הרבי!'

'יהודי אמיתי הוא!' השיב נחרצות למי מבין החסידים אשר ניסו להניע אותו מהחלטתו זו, בעיקר בשל העובדה שדמותו התקיפה והחריפה של השרף יכולה היתה למשוך אש נוספת מצד מתנגדי פשיסחא, 'אני אכנע לפניו, ואף אתם עשו כן.'

כשם, באכסניה הקטנה שבסאמוט, החלה ללהט השלהבת היוקדת לבית קאצק, שם נפל דבר, ומשם הועידו הכל פניהם לוורשה בראשות 'הרבי' הלא הוא השרף מקאצק, כשהוא מלווה בידידו הקרוב שזה עתה כפף עצמו למרותו כאחרון התלמידים.

ללמדני וורשה וחסידיה המופלגים אשר קיבלו את פניהם, אלה אשר נבוכו למראה החידושי הרי"ם - המנהיג הטבעי והמתבקש בעיניהם, נכנע בכל מהותו לשרף, השיב באותו משפט שחזר על עצמו שוב ושוב: 'אני אכנע לפניו, ואף אתם עשו כן.'

ישנם יהודים גדולים, אותם עמד הקב"ה ונטע בכל דור ודור. יש והם גדולים בתורה או ביראה, ישנם שגדלותם ניכרת דווקא בעבודת התפילה או במוסר, ואחרים - בשפלותם.

בפרשתנו נדרש משה רבנו לקיים את רצון בוראו דווקא בהימנעות מתפקיד אשר על פניו הגע לו באופן טבעי. הוא התבקש מפי הגבורה לוותר על הכהונה הגדולה ולהעניקה אחר כבוד לאהרן אחיו, וכיצד עשה זאת - על כך מרחיב האור החיים הקדוש.

"דע כי העושה דבר כזה שיתן גדלה הנודעת לו - לזולתו, לו יהיה אחיו, כאשר יתחייב לעשותה, לא ישלט בנפשו עשותה בג' שלמויות. האחת, שיעשנה במהירות. והשניה, בצרוף בחינת ההדרגות שישנה בדבר. השלישית, עשיית הדבר בפרסום לפני רבים".

כשאדם נדרש לתת את הגדולה המגיעה לו - כפי ראות עיניו, לאחרים, הרי שאף אם הוא אכן עומד בניסיון זה, לא יימלט מלהיכשל באחד הפרטים הבאים.

ראשית, בדרך כלל מתעכב האדם בכיצוע המשימה הרצויה ועושה הכל כדי למשוך עוד מעט זמן, לדחות את הקץ. בנוסף, במידה וישנן כמה דרגות במשימה וכל אחת משפילה יותר מחברתה - יעדיף האדם לעשות זאת בהדרגה ולא יצרף את כלל השלבים יחדיו. זאת ועוד, הוא יעשה מאמץ להצניע ככל יכולתו את הפעולה ולמנוע מעצמו את הבושה.

אולם כאן, מלמדנו רבנו, גבר משה בעוז רוחו על כל הניסיונות הללו גם יחד. "והודיע הכתוב כי שלששתם יחד שלט משה בנפשו ועשאו".

"כנגד המהירות אמר: 'ביום השמיני', פרוש, בהיות הבקר טהור לב לא עקב, אלא תכף קרא לאהרן לתת לו הכהונה ולא נתעצל. ב', עשה הדבר בצרוף בחינת ההדרגות, שנתן הכהונה לאהרן ולבניו יחד, הגם כי בזה יגדל העצבון בלבם שיראה גדולה מושכת לאהרן ובניו, ואשר יעצב אל לבו יעשה הדבר בהדרגות, בתחלה יקרא לאהרן ואחר כך לבניו, כי לא היה הכרח בקריאת הבנים אז עם אהרן. ג', במצב כל הזקנים דכתיב: 'ולזקני ישראל, לעשות הדבר בפומבי בפני רבים ונכבדים, וזה יורה על שלמות הרצון לעשות רצונו יתברך, וכפה הרגשותיו'".

אודות ניסיון מעין זה, כמו גם התגברות איתנה על ניסיון הכבוד והענקת הגדולה בלב שלם לאחר, מצאנו בקורות ימי החסידות את המעשה המפעים הבא.

היה זה לאחר הסתלקות הרבי ר' בונים מפשיסחא. בעוד החסידים המומים ומוזעזעים על השבר בו הושברו זה עתה, נתנו הללו את עיניהם בעתיד להתרחש, ומתוך ראייה מפוכחת בחנו את האפשרויות העומדות לרשותם.

לא היה זה סוד שחסידי פשיסחא, ובראשם היהודי הקדוש, נרדפו עד חרמה. דרכם הגבוהה מכל גבוה אך הרחוקה מהשגת מרבית בני דורם, היתה לצנינים בעיני רבים, ואילו כעת - הוכפלה הבעיה שבעתיים.

תלמידיו הבולטים ביותר של הרבי, אלה אשר בהם נתנו החסידים את עיניהם להנהיג את העדה, היו הרה"ק השרף מקאצק - ר' מענדל מטמושב כפי שכונה באום ימים, והעילוי הקדוש מוורשה אשר נודע לימים בתור הרה"ק החידושי הרי"ם מגור.

לאיחוד לבבות מרגש'.

שמע הפריץ, סבר וקיבל.

הוא הגיש בקשה לפגישה בארבע עיניים עם השר הנכבד, ובבוא היום אכן התייצב לפניו חנוט במיטב מחלצותיו ואף עצר בחנות בוטיק מקומית ורכש עבורו את הצעצוע האהוב עליו, להפשרת הקרח לאחר הנתק הארוך.

רגליו רעדו ולבו פעם בעוצמה מרוב התרגשות, והוא אך בקושי עצר את עצמו מלרוץ פנימה אל לשכתו של השר. אולם לא חלפו כי אם רגעים ספורים, הוא הביט בפניו המגושמות, הבהמיות משהו של השר, והוא ממש זיהה אותו, את שור המחמד שלו.

הרגש פרץ ממנו כמו לבה רותחת, מבעבעת.

'שור שלי! פרץ בצווחות התרגשות, שור מתוק ויקר שלי, כמה התגעגעתי!'

את המשך הזמן שהוקצב לפגישה, מובן מאליו, בילה סרגיי על המדרכה הקפואה כשהוא חבול, מוכה ושבור-עצמות, לאחר שהשר הנכבד צלצל בפעמון שעל שלחנו וכמה שומרים גברתנים פרצו פנימה ועשו סוף לסיטואציה המביכה.

לאברמל היה אומץ, למרות הכל.

'נו, איך היה? בירר בפני תם כששב הפריץ הכאוב הביתה.'

'הוא אכן נהיה בן אדם' הפריץ נאנק מכאב, 'אך אם עד עתה הוא היה שור משוגע - כעת הוא הפך להיות בן אדם משוגע'...

מבהמה - לאדם

רבנו האור החיים מתקשה בהבנת עבודת הקרבן החטאת, הכיצד ייתכן שאדם יצא ידי חובתו לאחר שחטא כנגד אלקי ישראל ופגם עד כדי כך, ואלו דבריו (ט, ח): "וראיתי לתת לב בענין, לפי מה שקדם לנו (תנחומא משפטים ב) כי נשבע ה' להעמיד העולם ובראיו במשפט, וכל האומר הקדוש ברוך הוא ותן יתרו בני מעיו (ירושלמי שקלים פ"ה ה"א), אם כן אם הנפש החוטאת משפטה היא תמות כמאמר הנביא (יחזקאל יח, ד), איך יביא קרבן ויפטר.

"ונראה כי טעם נכון יש בדבר על פי המשפט, כי כשהאדם חוטא אין בחינתו בחינת אדם, על דרך אומרים ז"ל (סוטה ג, א) 'אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות', ונעשה בהמה. וביום שחזר בתשובה רוח היא באנוש ועלה ממדרגת בהמה למדרגת אדם, האם ראוי הוא להמית אדם זה תחת בהמה. לזה יביא דגמת החוטא שהוא בהמה, וישתתף עמה בצער החושב כי ראוי הוא לעשות בו משפט זה, וכפי זה חלק רוח המרגיש הוא מציל את האדם בהערה זו."

נמצאנו למדים אפוא כי מדרגת האדם בעת שחוטא - הינה כמדרגת הבהמה, ואילו כששב בתשובה הרי הוא מתעלה למדרגת אדם.

אם כן עד כמה עלינו להיזהר, כשאנו כבר שבים בתשובה, שלא נשנה ככסילים באיולתנו, לבל נהפוך חלילה מבהמה נחותה, לאדם נחות, ואם כן יצא שכרנו בהפסדנו.

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

בין בעלי החיים המותרים למאכל מנתה התורה הקדושה בפרשתנו (יא, כב): "את אלה מהם תאכלו את הארבה למיננו", ואכן כך היה מקובל בקרב יהודי מרוקו - לנצל את להקות הענק של הארבה שהופיעו לפרקים ועטו על יבול השדות, ולכלל הפחות לצוד אותם במטרה לאוכלם.

רבנו, בשל הקושי בזיהוי מין הארבה אליו התכוונה התורה, התנגד לכך נחרצות ויצא חוצץ נגד המנהג הנפסד. בספרו 'פרי תואר' הוא מתאר כי כבר מילדותו שם לבו לכך שזקנו הגדול - רבי חיים בן עטר הראשון, נמנע אף הוא מלאכול ארבה מסיבה זו, מאחר שלא נמצאה מסורת ברורה לגבי זיהוי המין המותר.

היה זה בשנת תפ"א, בהיות רבנו כבן עשרים וחמש, כאשר בעיצומה של בצורת קשה פשטה להקת ארבה ענקית על שדות ועשתה בהן שמות, ובצל החשש מפני הרעב הממשמש ובא בשל כיליון התבואה נקטו המון העם בפעולה בה נהגו כמקדם - צדו את החגבים ועשו מהם מטעמים.

שוב נכנס רבנו לעובי הקורה, חקר ובדק אצל זקני העיר ודן בדבר לפני חכמי התורה שבמזרח ובמערב, והגיע למסקנה ברורה ונחרצת כי אין ה'היתר' עליו מסתמך המון העם מבוסס על מסורת מוסמכת כלשהי, וכי אין לו על מה לסמוך.

לאחר ליבון הסוגייה מבחינת המסורת, חקר רבנו לעומק אף את סימני הטהרה הנדרשים וצבר די ראיות ברורות כי אכן - אין זה מין הארבה אותו התירה התורה, אין זאת כי אם איסור גמור, והרי העם חוטא חלילה באיסור החמור של אכילת שקצים ורמשים!

לאחר שהתבררה אצל רבנו מסקנה זו, יצא בקריאה נרגשת לאנשי עירו ומחוזו לבל יהיו לאכול מאותם חגבים. אולם היו חכמים בעיניהם שלא שתו ליבם לכך, וכאן אירע הדבר הבא שהוכיח כי מן השמים מסכימים עמו.

אחד מאותם החולקים על רבנו ואשר אף המשיך לאכול בעצמו מן החגבים, ראה בחלומו כי הוא אוכל חלילה שקצים ורמשים. את המסר הוא הבין לנכון, ועל אתר שבו בו מדרכו הרעה וקיבל לחלוטין את מרותו של רבנו בפסיקתו.

אולם לא היה די בכך, אלא מן השמים הוכיחו באופן מבהיל ביותר כי הצדק עם רבנו הקדוש, כשאירע דבר הפלא הבא.

החל מאותו יום בו יצא רבנו ופרסם ברבים את דבר האיסור, באורח נס לא נראה עוד הארבה בגבולם ולא פשט יותר על השדות. כך נכחו הכל לראות בצדקת דבריו של איש האלקים, כמו גם בקדושתו הנוראה.

על כך מעיד רבנו בעצמו בפרשה זו (יא, כא): "והנה מיום שנשמעו דברי במעריב ופרשו מהם הרבים, לא נגע ה' עוד במקה זו ולא נראו זה יותר מי"ב שנה".

שביבי אור

ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

נשים לב לדבריו חוצבי הלהבות של האור החיים הקדוש בדבריו על לשון הפסוק (יא, ב): "זאת הקיפה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ", ונחזק אותם על לוח לבנו.

ואלו דבריו: "טעם שמכנה שם 'חיה' לבהמה, כבר כתבתי בכמה מקומות כי בחינת הרע לא יתיחס אליו בחינת החיים, והוא אמרו 'זאת החיה', פרוש, שיש בה בחינה הנקראת 'חיה'. לשלל שאר בהמות שאין להם קדשה, שהיא בחינת החיים".

כשאנו ניצבים תדיר מול הבחירה בין הטוב לרע ובין הקדושה לצד שמנגד, נזכור ולא נשכח כי זו למעשה בחירה בין חיים - למוות חלילה. על כך נאמר (דברים ד, ד): "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום".

בנתיבי החיים

פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

אתכם לבל יפנס לגופכם דבר שקוצץ... תעשו גדרים וסיגים לבל תטמאו, ובזה אני מבטיחכם שתהיו קדושים.

על האדם לעשות את שלו, את המוטל עליו. להישמר מכל משמר ולפעול ככל שביכולתו כדי למנוע מהיצר וחילותיו להיכנס אליו הביתה, למח וללב.

מה יקרה בפועל? על זה כבר אמרו חכמינו ז"ל (יומא לח, ב): "בא ליטרה - מסייעין אותו", ועל כך הבטיח לנו הקב"ה: "והתקדשתם - והייתם קדשים".

יהודי מסתובב בעולם השקר רווי הניסיונות ומדוחי השווא, ותוהה לעצמו - הכיצד ייתכן להישמר מכל זאת? איך אפשר בכלל להתגונן מפני רוחות הסערה שבחוץ, להגן על הנפש מפני הכיעור והדומה לו, בעוד שמבחוץ תשכל חרב היצר ומחדרים אימתו?

על כך ציוותה התורה הקדושה בפרשתנו (יא, מד): "כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדשים". בדבריו על הפסוק מפרש רבנו כי אין זה רק ציווי, הוראה ותו לא, כי אם הבטחה אלקית שיש בה כדי לחזק כל איש ישראל.

ואלו דברי רבנו: "אם אתם מתקדשים, אני אקדש

גם אתם זכותם לישועה
זכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או בנדרים פלוס - באר ישראל

אור הישועות
מכתבי הלומדים

"כוחה של תורת האור החיים" - הישועה שלי

אני רוצה לשתף אתכם בסיפור אישי שקרה לי, שמחזק אותי עד היום ומוכיח לי את כח הצדיקים ותורתם.

במשך שנים רבות, בני היקר חיפש את זיווגו. ניסינו הכול - הצעות, תפילות, סגולות - אך הזמן עבר, והוא עדיין היה רווק. זה לא היה פשוט עבורו, ולא פחות מכך עבורי. ראיתי את הצער בעיניו והתפללתי יום ולילה שיזכה למצוא את בת זוגו בקרוב.

באחד הימים, כשהגעתי כהרגלי לשיעור בשיבת אור החיים, סיפרתי על כך לראש הישיבה, הגאון הרב ראובן אלבו שליט"א. הרב הקשיב לי ברוב קשב, ואמר לי: "תבוא להלילות האור החיים הקדוש שנערכת על ידי הישיבה, ובכח הצדיק תראה ישועה!"

החלטתי לעשות זאת. גם קיבלתי על עצמי לתרום בעין יפה לזכות הצדיק וביקשתי מכל הלב שזכות זו תעמוד לבני. ואז אירע הנס, בני התארס בשעה טובה ומוצלחת כאשר הבאתי להרב אלבו את ההזמנה יום לפני ההילולא, כשאני אומר לו "מחר ההילולא - והיום החתונה!"

באותה תקופה גם למד בשיבה בחור יקר, בעל תשובה, שבשביל התורה עזב כסף, מעמד וקריירה מבטיחה. חברות ענקיות הציעו לו הצעות מפתות, ניסו לפתות אותו בחוזים נדיבים, הבטיחו לו חדר פרטי ושכר חלומי - העיקר שיחזור. אך הוא עמד איתן ואמר: "איני יכול, זה לא מתאים לי יותר!" התורה הייתה חייו, והוא לא היה מוכן לוותר עליה.

באותה הילולה שבה התחוללה ישועת בני, גם הבחור הזה החליט לתרום סכום נכבד לכבוד האור החיים הקדוש. כולם בירכו אותו שיזכה לזיווג הגון בזכות הצדיק. הבחור שמע את הברכה, אבל התקשה להאמין שאכן יראה ישועה. אך ברוך ה', בסוף אותה שנה - הוא עמד תחת החופה! ולא זו בלבד - הוא גם זכה לקבל בחזרה פי שניים מהסכום שתרם! ראיתי זאת כמו עיני, ושנה לאחר מכן, כשהגיע שוב להילולה, הוא תרם בדיק את אותה הסכום מתוך הכרת הטוב.

אני כבר יודע בוודאות: כי כל מי שמתחבר לאור הגדול הזה - מרעיפים עליו משמים שפע, ברכה ונסים. לכו בכוחכם זה, מודה ומעריך מאד את כל פעלכם.

מ.י. אלעד

מתיבתא אור החיים

מן היום, ואם תעשו כן 'וירא אליכם כבוד ה', אזי תזכו להשראת השכינה ולהשיג בכל פעם יותר בהשגת ה'. וזהו הפירוש בהילקוט וזה לשונו: 'זה הדבר' אמר להם משה לישראל, אותו היצר הרע תעבירו מלבבכם ותהיו כולכם בעצה אחת וביראה אחת לשרת לפני המקום, היינו כמו שדברנו שאף הצדיקים היודעים לכוין היחודים ומשיגים רזי אורייתא אל יעלו על לבם שיודעים ומשיגים מה, וזהו אותו היצר הרע 'תעבירו מלבבכם', כי אין חכמה אשר תדעך ואין מדע אשר ישיגך ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, ר"ל הקטנים עם הגדולים יעבדו את ה' בעצה אחת מצד אשר צוה ה', וה' יגמור בעדינו לטובה כל הדברים שמרומות בהמצות. היוצא מדברינו, שמהראוי שכל אחד ואחד יכלול עצמו בהכלל ישראל ועם צדיקים גדולי הדור ולידע באמתיות שכל הכוונות והסודות שמשיג הוא כטפה מן הים, ויעשה רק מצד אשר צוה ה', בהתחברות בהכלל ישראל, וכל המחובר לטהור טהור. ע"כ. וראה עוד בענין זה, במאורי החיים.

וראה עוד מה שכתב בתורת משה לחתם סופר לבאר מאמר הילקוט שהביא רבינו, וז"ל: הנה ישראל רגנו שלא שרתה שכינה אחר כל המעשים שעשו עד שהתפלל משה, ובאמת תמוה, למה לא שרתה שכינה מיד כאשר אמר להם משה 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא עליכם כבוד ה'.' ויש לומר כן, הנה ידוע שיש מדרגות מדרגות בבני אדם, והיצה"ר מסיחם לעבור איסורים פשוטים ונגלים, כגון לאכול בשר נבילות וטריפות וכדומה, אבל בצדיקים שדבקים תמיד בעשיית מצוותיו של הקב"ה כדי ליהנות מנועם זיו השכינה, הגם באמת שגם זה טוב הוא, מ"מ בעשיית המצוה על דרך דן כוונתם גם להנאת עצמם, אבל העיקר שיהיה לשם שמים ולא כדי ליהנות מנועם המצוה ועל ידה הדבקות בשכינה, כי הוא בבחינת על מנת לקבל פרס, והנה במתן תורה כתיב (שמות כד יא) 'ויחזו את האלהים', ומתרגם ומתהנין כאלו אכלו ושתו. וזה יש לומר היה חטא נדב ואביהא שכוונו להנות להתקרב מאד לה', וזה 'בקרבם לפני ה' (להלן טו א), תכליתם היה במעשי הקטנות להתקרב לפני ה', ולא לעשות המצוה בכל כוונתם רק כאשר צוה ה' לו לבדו. וזה 'אותו היצר הרע תעבירו מלבבכם', היצר הרע שהיה בשעת מתן תורה, 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו' רק משום שצוה ה', ולא משום שתשרה שכינה ביניכם, ואז ממילא כיון שהמצוה רק לשם שמים 'ירא עליכם כבוד ה', וזהו שאמרנו ישראל כל מה שעשינו כדי שתשרה שכינה ולא שרתה, וזהו באמת הטעם שלא שרתה שכינה מפני שעשו מצוות אלו כדי שתשרה שכינה, ולא היה כל כוונתם רק לשם שמים, לכן לא שרתה עד שהתפלל משה.

רצה לומר שלא יחסר מכל כוונותיה. וכמו שאנו אומרים 'ואנחנו לא נדע מה נעשה' (דבה"י ב' כ' יב), רצה לומר מה שאנחנו עושים לא נדע סוד הדבר, רק 'עליך עינינו' שתתקן כל הדברים ותגמור בעדינו לטוב. והרצון מהאדם שיעשה המצוה בפשיטות כאשר צוה ה', וזה הפירוש הכתוב (תהלים קיט סה) 'טוב עשית עם עבדך' רצו לומר הכוונות והסודות שמוטל עלי לעשות, 'עשית עם עבדך', כי לא היה ביכולתי לעשות כתקונה רק אתה עשית עמדי, 'ה' כדברך' עיקר שיעשה האדם לקיים דברי ה', כדרך אמרו 'ממשפטיך לא סרתי כי אתה הוריתני' (שם פסוק קב). וזה הפירוש 'להגיד שבחו של אהרן שלא שינה', אף כי אהרן קדוש ה' מכובד היה יודע לכוין כל הכוונות הגדולות והיחודים מהדלקת המנורה, עם כל זה לא שינה מפשטיות, רק 'ויעש כן אהרן' בפשטיות, 'כאשר צוה ה' את משה', ר"ל מצד אשר צוה השם ית', וזהו מעלתו שבחו של אהרן כהנא רבא. וכמו שכתב בקדשו כ"ק אחי אדמו"ר הק', על אמרם ז"ל (ברכות טו:) כל הקורא קריאת שמע ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם, ולכאורה מה זה השכר שמצננין הגיהנם להמדקדק באותיותיה. ופירש, 'כל הקורא קריאת שמע' בדביקות נפלא ובגודל התלהבות רשפי אש שלהבת ית', ומייחד כל היחודים כראוי, איש קדוש כזה אף אם לא יעשה המצוה בכל פרטיה ועל פי הדיון מצד התלהבות, עם כל זה יקובל ויכשר ויערב בעיני ה', וכמו שכתב (שי"ש ב ד) 'ודלוגו עלי אהבה'. ועם כל זה, אם מצנן את עצמו מגודל התלהבות, ומדקדק באותיותיה, ועושה מצות ה' כדן ובפשטות, בשכר זאת מדה כנגד מדה מצננין לו אש של גיהנם. וזהו הפירוש במקרא קודש הנ"ל, כי זרע ישראל עם סגולתו היו אז במדרגה גדולה בבחינת לפני ה', כמו שנאמר 'ויעמדו לפני ה'', ואמר להם משה רעיא מהימנא 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו' אף שאתם במדרגה גדולה, אף על פי כן תעשו המצות רק מצד אשר צוה ה', שתדעו שכל הכוונות והסודות אשר אתם משיגים בהשגת ה' הוא רק כטפה

כתב רבינו (ויקרא טו ט): זה הדבר וגו'. צריך לדעת מה הוא הדבר, ורש"י פירש על הקרבת אהרן, ואין זה פשוט מאמר הכתוב שאמר תעשו וכו'. אחר שכתבתי זה בא לידי מדרש חז"ל (במד"ר נשא פ"ב ח') וזה לשונו זה הדבר מה הוא זה הדבר על המילה כמה דתימא זה הדבר אשר מל יהושע עד כאן, ודברי המדרש סתומים ותחומים, וכי באותו יום מל אותם משה, או באותו יום צוה על המילה, אכן הכוונה היא על ערלת לבם שהוא דבר המבדיל בין ישראל ובין אביהם שבשמים, גם מרחיק אימתו מלבם, וצוה למול ערלת לבבם ובוזה יראה להם כבוד ה', והם דברינו עצמם. שוב באה לידי מדרש אחר (כן הוא בתו"כ הכא) בילקוט וזה לשונו זה הדבר אמר להם משה לישראל אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום וכו' ותהיה עבודתכם מיוחדת לפניו דכתיב ומלתם את ערלת לבבכם וגו' ואם עשיתם זה וירא אליכם כבוד ה' עד כאן, והם דברינו עצמם.

ובספר משמרת איתמר הביא דברי רבינו, וכתב: ויש לומר עוד, דמוסב להכתוב הקודם שנרמז בו ענין שמירת הברית כנ"ל (עיי"ש), וע"ז אמר להם 'זה הדבר' וגו', ועי"ז 'וירא אליכם כבוד ה'', היינו ע"ז מה שאמרנו חז"ל שעי" שמירת הברית וזכה למלכות כיוסף, וכנודע שהמלכות הוא סוד העטרה"ה שעל הברית כמ"ש כמה פעמים, וזהו 'כבוד ה'', והיינו סוד המלכות, על דרך שם כבוד מלכותו וכוונתו. ויש לומר עוד, ע"ד הידוע שברית הלשון וברית המעור מכוונים, ועי" שמירת פיו וזכה לשמירת הברית, וזו"ה 'זה הדבר אשר צוה ה'', פירוש, שלא לדבר שוה דבר כי אם 'אשר צוה ה'', וממילא יושמר בריתו. וזהו שאמרנו זה המילה.

ובספר תפארת שמואל הביא גם הוא דברי רבינו וכתב וז"ל: ואולי לבאר המצוה קודש, על פי מה שכתבתי לעיל (פסח אות לא) כי בטרם כל עשיות מצות ומעשים טובים או תורה ותפילה, צריך האדם לעשות הכנה דרבה, שיוכל לכוין כל הכוונות והסודות הראויים למידה זו, שיעשה פרי למעלה ושורש למטה, ופשוטי עם שאינם יודעים כלל, צריכים לחבר ולקשר עצמם עם צדיקי הדור, שיעלו מעשה מצותיהם עם מעשה מצות ידידי ה' המכוונים כל הכוונות ומייחדים היחודים העליונים. ועם כל זאת, בל יעלה על לב היודעים ואנשי מעלה כי יצאו ידי חובה כראוי, כי איך ישיג קוצר המשיג מעשה מצות ה' שהוא אין סוף ואין תכלית, ומה שהאדם זוכה להשיג הוא רק כטיפה מן הים, וכמו שכתב שלמה המלך ע"ה (קהלת ז ב) 'כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב', היינו שיעשה המצוה כתיקונה וכל כוונותיה כאשר צוה ה', 'ולא יחטא',

האור החיים מתבטא בפרשה בביטוי הלכות מספר קהלת (ד, ט): "טובים השנים". האם תדע למי כוונתו במילים אלו?

(א) נדב ואביהוא.

(ב) אלעזר ואיתמר.

(ג) משה ואהרן.

תשובה מגליון קודם: תשובה ב' - כנגד חטאה של נפש האדם, אשר הושבע טרם שירד לעולם 'היה צדיק' ועבר על כך.

פתרונות יש לשלוח לא יאוחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com

או בפקס 02-5385689 או 'נדרים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה.

3. בני חז"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם.

בין שולחי התשובות תערך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה

בגיליון פר' יתרו:

ה' מנחם מענדל

ארנברג, בני ברק

מחוברים להיום
לשמיעת שיעורים ודרשות
חייגו: 02-803-9999

